

5. ÀNGEL GUIMERÀ

Àngel Guimerà va ser un dels millors poetes de la Renaixença, el creador del teatre català modern i un activista cultural en favor del catalanisme. Darrere aquestes tres consideracions hi ha la figura privada d'un home amb alguns punts foscos: el fet de ser fill natural d'un català i una canària que no estaven legalment casats el va marcar en molts aspectes en la seva vida i també en la creació dels seus personatges, que sovint presenten orígens incerts i amb mestissatges.

Àngel Guimerà és una de les figures cabdals del teatre català del XIX. Les seves obres barregen elements romàntics, realistes i naturalistes (Naturalisme francès).

Àngel Guimerà i Jorge va néixer el 1845 a Santa Cruz de Tenerife i va morir a Barcelona el 1924. Fill de mare canària i pare català. La família s'instal·la al Vendrell (carrer Santa Anna) quan el fill era petit.

A finals dels anys 60, Guimerà era un intel·lectual molt actiu, escrivia poesia i publicava a la premsa catalanista. L'any 1871 és un dels fundadors del diari La Renaixença, posteriorment en fou director, i destacà pel caràcter encès dels seus articles.

El 1877 obté tres premis als Jocs Florals (certamen literari de gran prestigi), fet que el col·loca, juntament amb Verdaguer, en un lloc de privilegi entre els escriptors de l'època.

Guimerà va recórrer les terres catalanes i prengué consciència del sistema caciquista que la política del moment no combatia. Per això va prendre una postura activa socialment.

5.1. VIDA D'ÀNGEL GUIMERÀ

Àngel Guimerà i Jorge neix a Santa Cruz de Tenerife el 6 de maig de 1845. Esdevé cèlebre pels seus treballs com a dramaturg, poeta i eminent orador polític. El seu pare, Agustí Guimerà, fill d'una antiga família del Vendrell (Baix Penedès), havia anat a les illes Canàries per ajudar un oncle seu que hi tenia establert un negoci de vins, i al cap d'uns anys d'estada a Santa Cruz, s'havia casat amb Margarita Jorge, filla d'una família canària. Quan Guimerà encara no ha complert els set anys, el seu pare decideix liquidar el negoci i traslladar-se amb la família a Catalunya.

Del 1859 al 1862, estudia al Col·legi de Sant Antoni, dels pares Escolapis, a Barcelona, on aprèn la tècnica de versificar en castellà. De retorn al Vendrell, els germans Ramon i Vidales li encomanen el fervor per la Renaixença i, gràcies a ells, es vincula al moviment literari català. Es reuneixen a la rebotiga d'una farmàcia de la plaça del Pi, amb joves intel·lectuals (Francesc Matheu, Francesc Ubach i Pere Aldavert), amb qui enceta una amistat de per vida.

El 1870, la família es trasllada a Barcelona i Guimerà entra en relació amb l'agrupació La Jove Catalunya i publica la primera poesia "El rei i el conseller", a la revista *La Gramalla*. Aquest mateix any, assisteix per primera vegada a la festa dels Jocs Florals. El 1871 és un dels fundadors del setmanari *La Renaixensa*, que, posteriorment, ja convertit en diari, dirigeix fins al 1874.

El 1875 obté un accésit als Jocs Florals amb "Indíbil i Mandoni" i l'any següent guanya la Flor Natural amb "Cleopatra"; el 1877 guanya alhora la Flor Natural, l'Englantina i la Viola, per "L'any mil", "El darrer plany d'en Claris" i "Romiatge", respectivament, i és proclamat Mestre en Gai Saber. Bona part de la seva producció poètica és recollida en un volum el

1887, amb pròleg de Josep Yxart i dibuixos de Josep Lluís Pellicer i Antoni Fabrès. El 1920 publica el Segon llibre de poesies, amb pròleg de Lluís Via.

Atret pel teatre, el 1879 estrena la seva primera tragèdia en vers, *Gal·la Placídia*, seguida, el 1883, de *Judith de Welp*, obres que se situen dins la tradició del romanticisme històric.

El 1884, va a viure amb la família del seu amic Pere Aldavert, amb la qual conviurà fins a la mort.

El 1886 estrena *El fill del rei*, que el consagra com a autor teatral i li obre les portes dels escenaris estatals. Dos anys després, *Mar i cel*, que obté un èxit sense precedents, és traduïda a vuit idiomes i inicia la projecció internacional de l'autor. Aquesta obra inaugura l'etapa de plenitud de Guimerà, que s'estén fins al 1900, i durant la qual estrena les seves obres més representatives: *Maria Rosa* (1894), *Terra baixa* (1897) i *La filla del mar* (1900), repetidament portades al cinema, i que recullen amb trets realistes els conflictes i els personatges de la Catalunya coetània. Les tendències romàntiques s'hi mostren ja més matisades i s'hi fa constància de les inquietuds socials de l'autor.

Manelic, el protagonista de *Terra baixa*, encarna les virtuts de l'home que ha crescut enmig de la natura i s'enfronta amb una societat egoista i corrompuda. Dins una òptica conservadora, ja havia tractat aquest tema a *La festa del blat* (1896), en la qual un anarquista deixa els seus ideals en entrar en contacte amb un món rural i arcaic.

El 1889 presideix els Jocs Florals de Barcelona i és elegit president de la Lliga de Catalunya. El seu catalanisme és explícit en dos monòlegs, *Mestre Oleguer* (1892) i *Mort d'en Jaume d'Urgell* (1896), recreació de dos episodis històrics amb inquietuds contemporànies.

Àngel Guimerà va prendre part molt activa en la política per defensar la llengua i els drets nacionals de Catalunya, fins a convertir-se en un dels capdavanters del catalanisme militant. El 1895 col·laborà en la redacció del Memorial del Greuges adreçat a Alfons XII o en les

Treball de Recerca
Proposta escenogràfica de Maria Rosa, d'Àngel Guimerà

Bases de Manresa del 1892 . A l'any 1895 va ser elegit president de l'Ateneu de Barcelona on pronuncià el seu discurs inaugural en català.

Altres obres escrites durant aquests anys, d'una qualitat desigual, són *Rei i monjo* (1890), *La boja* (1890), *L'ànima morta* (1892), *Jesús de Natzaret* (1894), *Les monges de Sant Aimant* (1895) i *Mossèn Janot* (1898).

A partir del 1900 intenta connectar amb els nous corrents sense tenir en compte, com diu Carme Arnau, que "amb el seu esforç, ha assolit una personalitat i una universalitat indiscutibles". En aquesta nova etapa escriu drames realistes i cosmopolites, d'escassa autenticitat, que assenyalen una ràpida davallada en la seva producció: *Arran de terra* (1901), *La pecadora* (1902), *Aigua que corre* (1902), *La Miralta* (1905), entre d'altres.

Malgrat tot, produeix encara obres de qualitat, com ara *Sol, solet* (1905), amb què retorna al drama realista de temàtica rural, i *L'aranya* (1906), d'arrel naturalista. Els gustos modernistes s'evidencien en *La Santa Espina* (1907), *La reina vella* (1908), *Titània* (1910), *Sainet trist* (1910) i *La reina jove* (1911).

En el trienni 1913-1915, Guimerà veu estrenades en versió cinematogràfica *Terra baixa* (*Marta of the Lowlands*), *La festa del blat* i *Maria Rosa*; la filmografia basada en obres d'Àngel Guimerà continua fins a arribar a una vintena de versions.

El 1916, el Govern francès li atorga la Creu de la Legió d'Honor.

Després d'uns quants anys de silenci, reprèn la seva activitat amb *Jesús que torna* (1917), condemna no argumentada de la guerra, i *Indíbil i Mandoni* (1917), que recupera la temàtica dels anys de joventut.

Els darrers anys del segle XIX, Guimerà ha assolit el cim del seu prestigi. Té un paper important en la política del moment: és portador del Memorial de Greuges a Madrid, intervé en l'Assemblea de la Unió Catalanista de Manresa (26 de març del 1892), és elegit el 1894 president d'aquesta entitat i presideix també l'Assemblea de Balaguer. Com a president dels Jocs Florals, el 1892, comença el seu discurs amb "Catalunya no ha mort", que és àmpliament comentat per la premsa de l'època i que té un fort ressò popular. És elegit president de l'Ateneu Barcelonès (1895), on pronuncia en català, fet insòlit a l'època, el seu discurs inaugural. Els seus discursos polítics, pronunciats arreu de Catalunya, són recollits en el volum *Cants a la pàtria*, publicat el 1906 i dedicat al seu amic Pere Aldavert.

El 1909, en rebre un homenatge de la multitud, la seva figura ja és més representativa que combativa. Àngel Guimerà és acompanyat a la tribuna pels senadors, pels diputats a Corts i pels directors dels diaris de tot Catalunya. El 1911 és membre numerari de l'Institut d'Estudis Catalans.

Del 23 de febrer al 3 de març del 1924, l'actor Enric Borràs fa una curta tanda de funcions per acomiadar-se del públic català abans d'embarcar cap a Amèrica, i representa, entre d'altres, Terra baixa, Mar i cel i Mossèn Janot. Aquestes són les darreres vegades que Guimerà surt a l'escenari reclamat pels aplaudiments entusiàstics del públic.

Mor a Barcelona, al seu domicili del carrer Petritxol, el 18 de juliol del 1924. Sobre l'enorme concurrència popular a l'enterrament de Guimerà, Josep Maria de Sagarra escriu: "La gent no anà a l'enterrament del mestre, ni per ésser visita, ni per curiositat, com s'esdevé en molts enterraments espectaculars, sinó obeint una necessitat i un imperatiu que tothom duia al cor i als quals hauria estat una vergonya i una infidelitat d'oposar-s'hi." Deixa inacabat el drama *Per dret diví*, que completarà i estrenarà Lluís Via el 1926.

5.2. OBRA DRAMÀTICA

- **Gal·la Plàcidia.** Tragèdia en tres actes, estrenada al Teatre Principal de Barcelona, el 28 d'abril de 1879.
- **Judith de Welp.** Tragèdia en tres actes i en vers, estrenada a Canet de Mar, el 20 d'octubre de 1883.
- **El fill del rei.** Tragèdia en tres actes i en vers, estrenada al Teatre Novedades de Barcelona, el 24 de març de 1886.
- **Mar i cel.** Tragèdia en tres actes i en vers, estrenada al Teatre Romea, el 7 de febrer de 1888.
- **Rei i monjo.** Tragèdia en tres actes i en vers, estrenada al teatre Romea, el 4 de febrer de 1890.
- **La boja.** Tragèdia en tres actes i en vers, estrenat al Teatre Novedades, el 15 de novembre de 1890.
- **La sala d'espera.** Comèdia en un acte i en prosa, estrenada al Teatre Novedades, el 2 de desembre 1890.
- **L'ànima morta.** Tragèdia en tres actes i en vers, estrenada al Teatre Novedades, el 14 de maig de 1892.
- **En Pólvara.** Drama en tres actes i en prosa, estrenat al Teatre Novedades, el 20 de maig de 1893.
- **Mestre Oleguer.** Monòleg estrenat a Reus per l'actor Teodor Bonaplata l'any 1892 i al Teatre Circ Espanyol de Barcelona per Enric Borràs, el 10 de juny de 1893.
- **Jesús de Natzaret.** Tragèdia en cinc actes i en vers, estrenada al Teatre Novedades, el 21 de febrer de 1894.
- **Maria Rosa.** Drama en tres actes i en prosa, estrenat al Teatre Novedades, el 24 de novembre de 1894.
- **Les mongetes de Sant Aimant.** Llegenda dramàtica en quatre actes i en vers, amb música d'Enric Morera, estrenada al Teatre Novedades, el 24 d'abril de 1895.
- **Mort d'en Jaume d'Urgell.** Monòleg. 1896.
- **La festa del blat.** Drama en tres actes i en prosa, estrenat al teatre Romea, el 24 d'abril de 1896.
- **Terra Baixa.** Drama en tres actes i en prosa, estrenat a Madrid (al Teatro Español), el desembre de 1896, en traducció castellana i, en català, a Tortosa el 1897. Després va donar-se a Gràcia i, finalment, al Teatre Romea de Barcelona l'any 1897.
- **Mossèn Janot.** Drama en tres actes i en prosa, estrenat al teatre Romea l'any 1898.

- **La farsa.** Comèdia en tres actes i en prosa, estrenada al teatre Romea, el 31 de gener de 1899.
- **La filla del mar.** Drama en tres actes i en prosa, estrenat al teatre Romea, el 6 d'abril de 1900.
- **Arran de terra,** l'any 1901 s'estrena al Teatre Novedades la versió italiana d'aquesta obra, amb el títol "Scivollando sulla terra". El 1908 serà estrenada en català al Saló Arnau.
- **La pecadora.** Drama en tres actes i en prosa, estrenat al teatre Romea, l'11 de maig de 1902.
- **Aigua que corre.** Drama en tres actes i en prosa, estrenat al teatre Romea, el 18 de novembre de 1902.
- **El camí del sol.** Tragèdia en tres actes i en vers, estrenada al teatre Romea, el 8 de febrer de 1904.
- **Sol, solet....** Drama en tres actes i en prosa, estrenat al teatre Romea, el 17 d'abril de 1905.
- **La miralta.** Drama en tres actes. L'any 1905 s'estrena al Teatre Novedades la versió castellana d'aquesta obra. El 20 de març de 1911 s'estrena la versió catalana al teatre Romea.
- **Andrònica.** Tragèdia en tres actes i en vers, estrenada la versió castellana al teatre Español de Madrid el 6 de desembre de 1905. El 22 d'octubre de 1910, s'estrena en català al teatre Principal.
- **L'aranya.** Drama en tres actes, 1906; estrenat al teatre Romea de Barcelona, el 16 d'octubre de 1908.
- **L'Eloi.** Drama en tres actes i en prosa; estrenat al teatre Romea de Barcelona, la vetlla del 27 de març de 1906.
- **En Pep Botella.** Monòleg interpretat per l'actor Jaume Borràs, estrenat al teatre Romea de Barcelona, el 5 de març de 1906.
- **La Santa Espina.** Rondalla en tres actes i sis quadres. Música d'Enric Morera. Estrenada al Teatre Principal de Barcelona el 19 de gener de 1907.
- **La reina vella.** Obra dividida en tres quadres, amb música d'Enric Morera, estrenada al teatre Principal de Barcelona, el dia 16 de gener de 1908.
- **Titaina.** Drama musical en dos quadres, amb música d'Enric Morera, publicat el 1910 i estrenat en italià al Liceu de Barcelona, el 16 de gener de 1912.
- **Sainet trist,** en tres actes, estrenada al teatre Romea de Barcelona, el 14 d'abril de 1910.

Treball de Recerca
Proposta escenogràfica de Maria Rosa, d'Àngel Guimerà

- **La reina jove.** Drama romàntic en quatre actes, estrenat al teatre Principal de Barcelona, el 15 d'abril de 1911.
- **Jesús que torna.** Drama en tres actes i en prosa, estrenat al teatre Novetats de Barcelona, l'1 de març de 1917.
- **Indíbil i Mandoni.** Tragèdia en tres actes i en vers, estrenada al teatre Novetats de Barcelona, el 13 de desembre de 1917.
- **Al cor de la nit.** Drama en tres actes, estrenat al teatre Romea, el 19 d'abril de 1918.
- **L'ànima és meva.** Drama en tres actes, 1919.
- **Alta banca.** Drama en tres actes i en prosa, estrenat al teatre Novetats de Barcelona, el 9 de desembre de 1921.
- **Joan Dalla.** Drama en tres actes i en prosa, 1921.
- **Per dret diví,** estrenada amb posterioritat a la mort de l'autor.
- **Euda d'Uriach,** òpera amb música d'Amadeu Vives.

5.3. CRONOLOGIA

VIDA I OBRA	HISTÒRIA	VIDA LITERÀRIA I CULTURAL
1843	Final de la regència d'Espartero. Majoria d'edat d'Isabel II, que jura la constitució moderada.	
1844	Inici de la dècada moderada amb Narváez, president del Govern Espanyol.	J. Zorrilla, <i>Don Juan Tenorio</i> (teatre); G. Verdi, <i>Hernani</i> (òpera); A. Dumas (pare), <i>Los Trois Mousquetaires</i> (narrativa).
1845	Neix Àngel Guimerà el 6 de maig a Santa Cruz de Tenerife, fill de Margarita Jorge Castellano i Agustí Guimerà Fonts.	R. Wagner, <i>Tanhäuser</i> (òpera estrenada a Dresden); F. Engels <i>La situació de la classe treballadora a Anglaterra</i> (pensament); P. Merimée, <i>Carmen</i> (narrativa).
1848	- Revolució democràtica de febrer a París. Destronament del rei Lluís Felip de França i proclamació de la Segona República. L'exemple francès promou revolucions democràtiques i nacionalistes a diversos països europeus. - Primer trajecte en ferrocarril: Barcelona – Mataró.	K. Marx i F. Engels, <i>Manifest del partit comunista</i> (pensament); A. Dumas (fill), <i>La dame aux camélias</i> (narrativa); D. G. Rossetti funda la Pre-Raphaelite Brotherhood (art i literatura).
1849	- Neix Juli, germà d'Àngel Guimerà - A Europa, triomf de la reacció contra la revolució de 1848	J. Zorrilla, <i>Traidor, infonso y mártir</i> (teatre); R. Wagner, <i>Lohengrin</i> (òpera a Weimar) i <i>L'art i la revolució</i> (teoria).
1853	Agustí Guimerà (pare) s'embarca cap a Barcelona.	G. Verdi, <i>Il trovatore</i>, <i>La Traviata</i> (òperes).

Treball de Recerca
Proposta escenogràfica de Maria Rosa, d'Àngel Guimerà

1854	• Àngel Guimerà, la mare i el germà arriben a Barcelona (10 de gener). Va viure al Vendrell. Casament dels pares de Guimerà (4 d'agost).	• Vicalvarada (revolució liberal), comença el Bienni Progressista (fins al 1856). • Guerra de Crimea. França, Anglaterra, Turquia i Sardenya s'enfronten contra Rússia, que és derrotada. S'acaba amb el Tractat de París (1856)	• F. Pi i Maragall, <i>La reacción y la revolución</i> (pensament).
1855		• Desamortització general de Madoz. Primera vaga general a Catalunya.	• E. Augier, <i>Le Mariage d'Olympe</i> (teatre); M. Tamayo y Baus, <i>Locura de amor</i> (teatre).
1859	• Comença els estudis, intern al col·legi dels pares escolapis de Barcelona.	• Gerra del Marroc. Expedició del general Prim i els voluntaris catalans. • A Itàlia, abolició de la Inquisició. • Inici de la construcció de l'Eixample de Barcelona.	• Restauració dels Jocs Florals de Barcelona. • R. Wagner, <i>Tristan und Isolde</i> (drama líric); Ch. F. Gounoud, <i>Faust</i> (òpera); V. Hugo: <i>La Légende des siècles</i> (poesia).
1860	• Primers poemes d'Àngel Guimerà (en castellà fins al 1867).		• J. Cortada, <i>Cataluña y los catalanes</i> (pensament).
1861		• Unificació d'Itàlia. Víctor Manuel II, rei. • Emancipació dels serfs a Rússia. • Gerra de Secessió als EUA (1861 – 1865). • Bismarck, primer ministre de Prússia.	• C. Dickens, <i>Greats Expectation</i> (narrativa); C. Darwin, <i>De l'origen de les espècies</i> (pensament).
1862	• Acaba els estudis als escolapis. Retorn al Vendrell.		• A. De Bofarull, <i>L'orfeneta de Menargues</i> (narrativa); V. Hugo, <i>Les Misérables</i> (narrativa).
1864	• Possible inici de l'interès d'Àngel Guimerà per Maria Rubió.	• A Londres, neix l'Associació Internacional dels Treballadors (AIT), la Primera Internacional.	• S. Pitarrà, <i>L'esquella de la Torratxa</i> (teatre); G. A. Bécquer, <i>Cartas desde mi celda</i> (prosa).

Treball de Recerca
Proposta escenogràfica de Maria Rosa, d'Àngel Guimerà

		• Maria Cristina torna de l'exili. Tèptativa revolucionària progressista del general Prim a València.	
1865	• Es fa amic de Jaume Ramon i Vadales, Pere Aldavert, Francesc Matheu i Francesc Ubach.		• C. Bernard, <i>Introduction à l'étude de la médecine expérimentale</i> (pensament).
1866		• Narváez dissol les Corts d'Espanya i governa dictatorialment. A Ostende, acord d'exiliats progressistes i demòcrates contra la monarquia d'Isabel II. • Gerra d'Àustria i Prússia, resolta a favor de l'última.	• A Barcelona, creació de l'empresa Teatre Català, primer al Teatre Odeon, després al Teatre Romea. • F. Dostoievski, <i>Crim i càstig</i> (narrativa).
1867	• Juli Guimerà mor a Santa Cruz de Tenerife (10 de febrer). Àngel Guimerà li dedica el poema «Al Teide».	• Reial Ordre de 20 de gener que prohibeix representar obres dramàtiques escrites exclusivament en qualsevol dels «dialectes» de les províncies d'Espanya. El general Prim dirigeix moviments revolucionaris sense èxit.	• K. Marx, <i>El Capital</i>, I (pensament). El II apareix el 1885, i el III el 1894; É. Zola, <i>Thérèse Raquin</i> (narrativa); H. Ibsen escriu <i>Peer Gynt</i> (teatre i música).
1868		• Ministeri de González Bravo. Excessos dictatorials, que desemboquen en al Revolució de Setembre, anomenada <i>La Gloriosa</i> (progressista, democràtica i liberal) i el destronament d'Isabel II.	• F. Pelagi Briz funda la revista <i>Lo gay Saber</i> (1868 – 1883).

Treball de Recerca
Proposta escenogràfica de Maria Rosa, d'Àngel Guimerà

1869	• Escriu poemes en castellà i català fins al juliol de 1870.	• Nova constitució democràtica a Espanya.	• V. Almirall funda la revista i diari <i>El Estado Catalán</i>, federal i d'ideologia republicana.
1870	• Trasllat familiar a Barcelona. • Guimerà assisteix per primera vegada als Jocs Florals. • Publicació del poema «El rei i el conseller» al primer número de la revista <i>La Gramalla</i>.	• Concili Vaticà I. • Fundació de La Jove Catalunya per Francesc Ubach i Vinyeta (president), Aldavert, Aulèstia, Guimerà, Matheu i Roca, entre d'altre. • Assassinat del general Joan Prim, president del Consell de Ministres. Isabel II abdica en el seu fill Alfons. • Guerra francoalemanya (1870 – 1871).	• Apareix la revista satírica <i>La Campana de Gràcia</i>.
1871	• Cofundador de la revista <i>La Renaixensa</i>, amb P. Aldavert i F. Matheu.	• Amadeu de Savoia és elegit rei per les Corts d'Espanya. • Prússia derrota França i proclama el II Reich alemany. • La Comuna de París. Tercera República (França).	• G. A. Bécquer, <i>Rimas</i> (poesia); G. Verdi estrena <i>Aida</i> (òpera); É. Zola comença el cicle novel·lístic dels Rougon – Macquart.
1873	• Nomenat secretari de redacció de <i>La Renaixensa</i>. • Flor natural al certamen de l'Associació Literària de Girona amb el poema «La Glòria».	• Proclamació de la Primer República. • A Barcelona, intent de proclamació de l'Estat Català dins una República Federal Espanyola.	• B. Pérez Galdós comença a escriure els <i>Episodios Nacionales</i>. Adaptació teatral de <i>Thérèse Raquin</i> d'E. Zola; M. Bakunin, <i>Política i anarquia</i> (pensament).
1874	• Publica a <i>La Renaixensa</i> l'article «A on deu anar la literatura catalana?» (31 de gener).	• Alçament del general Martínez Campos, que restaura la monarquia borbònica amb Alfons XII.	• B. Björnson, <i>Una fallida</i> (teatre).
1875	• Dirigeix <i>La Renaixensa</i>. • Accésit als Jocs	• Constitució del Partit Socialista Obrer Alemany.	• M. Costa i Llobera, «El pi de Formentor» (poesia); L. Tolstoi, <i>Anna Karenina</i>

Treball de Recerca
Proposta escenogràfica de Maria Rosa, d'Àngel Guimerà

	Florals de Barcelona pel seu poema «Indíbil i Mandoni». • Dissolució de La Jove Catalunya.		(1875 – 1877) (narrativa).
1876	• Guanya la Flor natural als Jocs Florals amb «Cleopatra»; hi escull com a reina de la festa a Emília Palau.	• Constitució política de Cánovas del Castillo.	• V. Balaguer publica <i>Tragèdies</i> (teatre); F. Pi i Maragall, <i>Las nacionalidades</i> (pensament). • S'inagura el festival d'òpera de Bayreuth. • S. Mallarmé, <i>L'après-midi d'un faune</i> (poesia).
1877	• Gran triomf en els Jocs Florals de Barcelona (6 de maig), on obté la flor natural, l'Englantina i la Viola d'un sol cop. Proclamat Mestre en Gai Saber. Els poemes premiats són «L'any mil», «El darrer plany d'en Claris» i «Romiatge». Nomena reina de la festa Josefina Sabater d'Aldavert.		• Jocs Florals. Jacint Verdaguer hi guanya el premi extraordinari de la Diputació de Barcelona per <i>L'Atlàntida</i>.
1878	• Guimerà és processat per un comentari publicat a <i>La Renaixensa</i>.	• Alçament del general Martínez Campos, que restaura la monarquia borbònica amb Alfons XII.	• Apareix la revista <i>La veu de Montserrat</i>; J. Mañé i Flaquer, <i>El catalanismo</i>.
1879	• Estrena de la tragèdia <i>Gala Plàcida</i> a Barcelona (28 d'abril), al Teatre Novetats (8 de maig). • <i>Lloa</i> (en honor a F. V. Garcia, rector de Valfogona). • Mor Agustí Guimerà, pare de l'autor.	• Arriba la fil·loxera a Catalunya. • Fundació del PSOE a Espanya.	• Primers Jocs Florals de Lo Rat Penat a València. • V. Almirall fundà el <i>Diari Català</i> (1879- 1881). • Víctor Balaguer, <i>Noves tragèdies</i> (teatre). • A. Strindberg, <i>La cambra vermella</i> (teatre); H. Ibsen, <i>Casa de nines</i> (teatre); F. Dostoievski, <i>Els germans Karamàzov</i> (narrativa).

Treball de Recerca
Proposta escenogràfica de Maria Rosa, d'Àngel Guimerà

	• Maria Rubió es casa al Vendrell amb Narcís Sonet (23 d'octubre).		
1880	• Participa al I Congrés Catalanista.	• Primer Congrés Catalanista a Barcelona, organitzat per Valentí Almirall.	• Apareix la revista <i>La Il·lustració Catalana</i>. • É. Zola, <i>Le roman experimental</i> (teoria estètica).
1881	• <i>La Renaixensa</i> es converteix en diari (1 de gener), Àngel Guimerà n'esdevé el director. • Forma part de l'Acadèmia de la Llengua Catalana amb F. Pelagi Briz i altres amb el propòsit de resoldre la normativa ortogràfica del català.	• Ministeri liberal de Sagasta.	• Apareix la revista <i>L'Avenç</i>, fundada per J. Massó i Torrents. • É. Zola, <i>Les romanciers naturalistes</i> (teoria estètica); H. James, <i>The Portrait of a Lady</i> (narrativa).
1882	• Contribueix a la creació del Centre Català amb Valentí Almirall i altres figures catalanistes.	• Valentí Almirall funda el Centre Català a Barcelona. Festes de la coronació de la Mare de Déu de Montserrat, que és proclamada patrona de Catalunya pel papa Lleó XIII.	• N. Oller, <i>La papallona</i> (narrativa). • E. Pardo Bazán, <i>La cuestión palpitante</i> (narrativa); H. Ibsen, <i>Un enemigo del poble</i> (teatre); R. Wagner, <i>Parzifal</i> (òpera).
1883	• Al Rosselló, aplec d'escriptors dels Països Catalans en homenatge a À. Guimerà i a J. Verdaguer. • Mor sobtadament la seva mare Margarita Jorge (6 de setembre). • <i>Judut de Welp</i> (tragèdia), estrenada a Canet de Mar (20 d'octubre) per uns	• Segon Congrés Catalanista.	• J. Feliu i Codina, <i>El gra de mesc</i> (teatre). Estrena de <i>Lohengrin</i> (òpera), de R. Wagner a Barcelona. • R. De Campoamor, <i>Poética</i> (poesia dramatitzada). • B. Björnson, <i>Més enllà de les forces humanes</i> (teatre); G. Nietzsche, <i>Així parlà Zaratustra</i> (pensament).

Treball de Recerca
Proposta escenogràfica de Maria Rosa, d'Àngel Guimerà

	amics de l'autor, entre els quals Lluís Domènech i Muntaner.		
1884	• Àngel Guimerà va a viure a casa de la família Aldavert, amb la qual conviurà fins a la mort. • Estrena de la tragèdia <i>Judit de Welp</i>, al Teatre Roma de Barcelona (22 de gener).	• Conferència de Berlín: les potències europees es reparteixen Àfrica. • Ministeri de Cánovas (conservador) a Espanya.	• N. Oller, <i>L'escanyapobres</i> (narrativa); E. Vidal i Valenciano, <i>La taverna</i> (teatre), adaptació de <i>L'Assommoir</i> d'E. Zola. • L. Alas, <i>Clarín</i>, <i>La Regenta</i> (narrativa); J. K. Huysmans, <i>À rebours</i>; H. James, <i>The Art of Fiction</i> (teoria estètica).
1885	• Redacta i lliura, amb altres, el Memorial de Greuges al rei Alfons XII (10 de març).	• Presentació del Memorial de Greuges dels catalans al rei (març). • Mor Alfons XII (novembre); Maria Cristina, regent. Sagasta (liberal) ocupa el poder.	• J. Verdaguer, <i>Canigó</i>. Creació de l'Associació d'Autors Catalans enfront de l'empresa Teatre Català establerta al Teatre Romea. • É. Zola, <i>Germinal</i> (narrativa); G. Maupassant, <i>Bel-Ami</i>.
1886	• <i>El fill del rei</i> (tragèdia), estrenada al Teatre Novetats (24 de març).		• V. Almirall. <i>Lo catalanisme</i>. • B. Pérez Galdós, <i>Fortunata u Jacinta</i> (1886 – 1887) (narrativa); J. Moréas, «Manifest simbolista» a <i>Le Figaro</i> (18 de setembre); A. Rimbaud, <i>Les Illuminations</i> (prosa poètica).
1887	• <i>Poesies</i>, pròleg de Josep Yxart i dibuixos de Josep-Lluís Pellicer i Antoni Fabrès. • Guimerà, juntament amb altres amics, se separa del Centre Català per funda la Lliga de Catalunya.	• Escissió del Centre Català per funda la Lliga de Catalunya. • Llei d'Associacions autoritzant la constitució de sindicats obrers. • Abolició de l'esclavatge a Cuba.	• J. Pin i Soler, <i>La família dels Garrigas</i> (narrativa). S'estrena Tannhäuser a Barcelona. • A. Strindberg, <i>El pare</i> (teatre). A. Antoine funda el Théâtre Libre. S. Mallarmé, <i>Poesies</i>.
1888	• <i>Mar i Cel</i> (tragèdia), estrena al Teatre	• Exposició Universal de Barcelona,	• Jocs Florals presidits per la reina regent Maria

Treball de Recerca
Proposta escenogràfica de Maria Rosa, d'Àngel Guimerà

	Romea (7 de febrer). • «Missatge a la Reina regent» en què demana l'autonomia de Catalunya.	• Fundació a Barcelona de la UGT i del PSOE.	Cristina. Primeres projeccions cinematogràfiques.
1889	• Presideix els Jocs Florals de Barcelona, en què llegeix el famós discurs inaugural on afirma «Catalunya no ha mort» (5 de maig). • És escollit president de la Lliga de Catalunya. • Presenta al Teatre Romea l'original del <i>Rei i monjo</i>. Federic Soler escriu <i>Lo monjo negre</i> i l'estrena abans.	• A França, fundació de la Segona Internacional. • Creació del Foment del Treball Nacional, institució patronal, a Catalunya. • Celebració Socialista, de caràcter anarquista.	• M. Praga, <i>Le vergini</i> (teatre), a Barcelona. • L. Tolstoi, <i>El poder de les tenebres</i> (teatre).
1890	• <i>Rei i monjo</i> (tragèdia), estrena al Teatre Romea (4 de febrer); divisió entre pitarristes (partidaris de Federic Soler) i guimeranistes. • <i>La boja</i> (tragèdia), estrena al Teatre Novetats el 15 de novembre. • <i>La sala d'espera</i> (sainet), estrena al Teatre Novetats (2 de setembre).	• Les Corts espanyoles voten el sufragi universal (juny). El partit conservador torna al poder (Juliol). • Primer de Maig, vagues i manifestacions. L'anarquisme inicia l'acció directa a Catalunya.	• Creació d'una empresa teatral alternativa al Teatre Novetats, encapçalada per Salvador Mir (1890 – 1895). Hi participen els autors: Guimerà, Pin i Soler, Ubach, Riera i Bertran, Vilanova, Llanas, Giner, entre altres. • Exposició d'obres de Cases, Rusiñol i Clarassó a Barcelona (art). • N. Oller, <i>La febre d'or</i> (narrativa) (1890, 1892 i 1893).
1891	• <i>Mar i cel</i> en versió espanyola, estrena apoteòsica al Teatro Español de Madrid.	• Fundació de l'Orfeo Català.	• P. Fabra, <i>Ensayo de gramática del catalán moderno</i>; A. Llanas, <i>Don Gonçalo o l'orgull del gec</i> al Teatre Novetats. • Lleó XIII, <i>Rerum novarum</i>; L. Tolstoi, <i>Els fruits de l'educació</i> (teatre).

Treball de Recerca
Proposta escenogràfica de Maria Rosa, d'Àngel Guimerà

1892	• Pren part en l'assemblea on són aprovades les Bases de Manresa (26 de març). • <i>La Baldirona</i> (sainet), estrena a Barcelona (28 de març). • <i>L'ànima morta</i> (tragèdia), estrena al Teatre Novetats (4 de maig). • <i>Mestre Oleguer</i> (monòleg), estrenat a Reus.	• Assemblea convocada per la Unió Catalanista, que aprova les Bases per la Constitució Regional Catalana, dites Bases de Manresa. • Govern Sagasta a Espanya.	• Primera Festa Modernista a Sitges. J. Torras i Bages, <i>La tradició catalana</i> (pensament). • J. Echegaray, <i>Mariana</i> (teatre); M. Maeterlinck, <i>Pelléas et Mélisande</i> (drama simbolista, musicat per Debussy); G. Hauptmann, <i>Els teixidors</i> (teatre); O. Wilde, <i>El ventall de Lady Windermere</i> (teatre).
1893	• <i>En Pólvora</i> (drama), estrena al Teatre Novetats (20 de maig).	• A Catalunya, atemptats anarquistes, fins al 1897. Repressió indiscriminada. • A Melilla, comença la Guerra del Marroc, fins al 1894.	• Segona Festa Modernista a Sitges; s'hi estrena <i>La intrusa</i> (teatre) de M. Maeterlinck. S'estrena a Barcelona <i>Un enemiga del pueblo</i> i <i>Nora</i>, d'Ibsen (teatre). <i>L'Avenç</i> publica <i>Espectres</i> (teatre), d'Ibsen. Darrer any d'aquesta revista.
1894	• <i>Jesús de Natzaret</i> (passió), estrena al Novetats el 23 de febrer. • <i>Maria Rosa</i> (drama), estrena al Teatre Novetats (24 de novembre) i a Madrid.	• A Catalunya, execució d'anarquistes a Montjuïc. • A França, condemna de deportació contra A. Dreyfus. Onada d'antisemitisme. El país es divideix en dos bàndols. Descobert el vertader culpable, Dreyfus serà rehabilitat el 1906.	• Tercera Festa Modernista. S'estrena <i>Jesús</i>, de F. Soler al Teatre Romea. Al País Valencià, V. Blanco Ibañez funda <i>El Pueblo</i>. • O. Wilde, <i>Salomé</i> (teatre), amb música d'Strauss.
1895	• <i>Les monges de Sant Aiman</i> (llegenda dramàtica), estrena al Teatre Novetats (24 d'abril). • És escollit president de l'Ateneu Barcelonès. El dia 30	• A Cuba, insurrecció dirigida per J. Martí. • Govern del partit conservador de Cánovas.	• Invenció de tècniques precursors del cinema (Lumière, Mèlies, Escola de Brighton) (1895 – 1913)

Treball de Recerca
Proposta escenogràfica de Maria Rosa, d'Àngel Guimerà

	de novembre hi llegeix per primera vegada el discurs inaugural en català i defensa de la llengua catalana. Joan Maragall, secretari de la Junta.		
1896	• <i>La festa del blat</i> (drama), estrena al Teatre Romea (24 d'abril). • <i>Tierra baja</i>, estrenada a Madrid en la versió espanyola al Teatro Español (30 de novembre). • Edició popular de 20.000 exemplars del seu discurs presidencial a l'Ateneu Barcelonès, «La Llengua Catalana». • Publica <i>La mort d'en Jaume d'Urgell</i>.	• A Filipines, insurrecció dirigida per Rizal. • Procés de Montjuïc i afusellament dels condemnats.	• Jordi des Recó, <i>Aplec de Rondaies mallorquines</i> (narrativa). • H. Ibsen, <i>J. G. Borkman</i> (teatre); A. Jarry, <i>Ubu roi</i> (teatre).
1897	• <i>Terra Baixa</i> (drama), estrena al Teatre Principal de Tortosa (8 de febrer), al Teatre Romea (11 de maig), amb Eric Borràs en el paper de Manelic. • Suspensió de <i>La Renaixensa</i>. Manifestació de les barretines. La revista reapareix el 28 d'octubre.	• Assassinat de Cánovas del Castillo. Sagasta forma de nou govern. Eferescència política a causa d'haver enviat el missatge catalanista al rei de Grècia: repercussió antiguimeriana a la premsa madrilenya que desembocarà en la suspensió de <i>La Renaixensa</i>.	• Quarta Festa Modernista. Primers produccions cinematogràfiques catalanes. Obre la cerveseria <i>Els Quatre Gats</i>. E. Morera i J. Massó i Torrents, <i>La fada</i> (òpera). • A. Ganivet, <i>Idearium espanyol</i> (pensament): Txèkhov, <i>L'oncle Vânia</i> (teatre), revisada el 1904.
1898	• <i>Mossèn Janot</i> (drama), estrena al Teatre Romea (6 de maig).	• Els EUA declaren la guerra a Espanya. • Tractat de París: pèrdua de les colònies espanyoles de Cuba,	• A. Gual funda el Teatre Íntim i estrena <i>L'alegria que passa</i> de Russiñol. N. Oller, <i>La bogeria</i> (narrativa); J. Maragall,

Treball de Recerca
Proposta escenogràfica de Maria Rosa, d'Àngel Guimerà

		Filipines i Puerto Rico. • Crisi política, econòmica i social a Espanya.	«Oda a Espanya» (poesia). • É. Zola, <i>J'accuse</i> (pensament); H. G. Wells, <i>La guerra dels mons</i> (narrativa).
1899	• <i>La farsa</i> (sainet dramàtic), estrena al Teatre Romea (13 de gener).	• Ministeri Silvela – Polavieja a Espanya. • A Catalunya, tancament de caixes contra la reforma tributària del ministre Villaverde.	• Cinquena Festa Modernista. I. Iglesias, <i>Lladres!</i> (teatre) i <i>Foc follet</i> (teatre). <i>La Veu de Catalunya</i> es converteix en diari. • L. Tolstoi, <i>Resurrecció</i>.
1900	• <i>La filla del mar</i> (tragèdia), estrena al Teatre Romea (6 d'abril).	• Fundació del Partit Laborista a Gran Bretanya.	• J. Maragall, <i>Visions & cants</i> (poesia). • S. Freud, <i>La interpretació dels somnis</i> (pensament).
1901	• <i>Scivolando sulla terra</i> (versió italiana del drama <i>Arran de terra</i>), estrena al Teatre Novetats (26 de març) per la companyia d'Itàlia Vitalini.	• Gover liberal de Sagasta. • Fundació de la Lliga Regionalista a Catalunya. Creació de l'Associació Wegneriana. Lerroux arriba a Catalunya. Primer triomf electoral catalanista a Barcelona.	• R. Casellas, <i>Els sots feréstecs</i> (narrativa).
1902	• <i>La pecadora</i> (drama), estrena al Teatre Romea (11 de març). • <i>Aigua que corre</i> (drama), estrena al Teatre Romea (18 de novembre).	• Mor Jacint Verdaguer. • Majoria d'edat d'Alfons XIII, que jura la Constitució i inicia el seu regnat.	• V. Català, <i>Drames rurals</i> (narrativa). • P. Baroja, <i>Camino de perfección</i> (narrativa); Azorín, <i>La voluntat</i> (narrativa); G. D'Annunzio, <i>Francesca da Rimini</i> (teatre); M. Gorki, <i>Els baixos fons</i>; A. Gide, <i>L'immoraliste</i> (narrativa).
1903	• <i>Tieland</i> (òpera basada en <i>Terra Baixa</i>), estrenada a Praga el 15 de novembre; música d'Eugen d'Albert. • Renuncia a la direcció de <i>La</i>	• Vaga general a Barcelona. Fundació del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria (CADCI), majoritari, catalanista i	• S. Rusiñol, <i>L'hèroe</i> (teatre). El Teatre Íntim estrena J. G. Borkman, d'Ibsen. J. Ruyra, <i>Marines i boscatges</i> (narrativa); M. Vayreda, <i>La punyalada</i> (narrativa). • Premi Nobel de Literatura

Treball de Recerca
Proposta escenogràfica de Maria Rosa, d'Àngel Guimerà

	<i>Renaixença</i> i es retira de la vida política.	reformista. • Ministeri Maura.	a B. Björson.
1904	• <i>El camí del sol</i> (tragèdia), estrena al Teatre Romea (9 de febrer).	• Escissió de la Lliga Regionalista: Lluís Domènech i Montaner, Jaume Carner i Ildefons Sunyol funden el setmanari <i>El poble català</i>. • Guerra russojaponesa, amb el triomf del Japó (1905), que provoca una situació revolucionària a Rússia. El tsar es veu obligat a atorgar una constitució.	• A. Gual, <i>Ministeri de dolor</i> (teatre) i <i>La fi de Tomàs Reynald</i> (teatre). • Premi Nobel de Literatura a Echegaray i Mistral. A. Txèhov, <i>L'hort dels cireres</i> (teatre).
1905	• <i>Andrònica</i> (tragèdia), estrena en castellà al Teatre Novetats (20 de juny).; estrena en català (1910). • <i>La Miralta</i> (drama), estrena en castellà al Teatre Novetats (23 de juliol); estrena en català (1911). • <i>Sol, solet</i> (drama), estrena al Teatre Romea (17 d'abril).	• Els militars destrueixen la impremta i la redacció i de la revista humorística <i>Cu-Cut</i> i d'altres periodístics catalanistes de Barcelona. • Ministeri liberal de Moret.	• V. Català, <i>Solitud</i> (narrativa); I. Iglesias, <i>Les garses</i> (teatre). • Premi Nobel de Literatura a H. Sienkiewicz (Polònia). A. Einstein, <i>Teoria de la relativitat</i> (pensament).
1906	• <i>Cants a la pàtria</i>. • <i>En Pep Botella</i> (monòleg), estrena al Teatre Romea (5 de març). • <i>L'Eloi</i> (drama), estrena al Teatre Romea (27 de març). • <i>L'aranya</i> (drama), estrena al Teatre Romea (16 d'octubre).	• Creació del Centre Nacionalista Republicà. • Les Corts voten la Llei de Jurisdiccions, com a reacció neix Solidaritat Catalana, agrupació de la majoria de partits catalans. Atemptat contra Alfons XIII a Madrid. • Vaga general a Catalunya.	• Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana, presidit per A. M. Alcover. N. Oller, <i>Pilar Prim</i> (narrativa); P. Bertrana, <i>Josafat</i> (narrativa); J. Maragall, <i>Enllà</i> (poesia); M. Costa i Lobera, <i>Horacianes</i> (poesia). E d'Ors inici el <i>Glosari</i> (periodisme) a <i>La Veu de Catalunya</i>. J. Carner, <i>Els fruits saborosos</i> (poesia); E. Prat de la Riba, <i>La</i>

Treball de Recerca
Proposta escenogràfica de Maria Rosa, d'Àngel Guimerà

		<i>nacionalitat catalana</i> (pensament)
1907	• <i>La santa espina</i> (llegenda), música d'Enric Morera, estrena al Teatre Principal de Barcelona (19 de gener). • <i>La resurrecció de Llàtzer</i> (drama), música d'Enric Morera, estrena al Teatre Principal de Barcelona (6 de març). • L'acadèmia de Bones Lletres de Barcelona presenta per primer cop la candidatura d'Àngel Guimerà al Nobel. • Estrena a París <i>La Catalane</i>, basada en <i>Terra Baixa</i>, amb música de Fernand Le Borne.	• Crisi econòmica general a Europa. • Ministeri Maura (conservador). • Solidaritat Catalana guanya les eleccions a Catalunya (obtenen quaranta-una de les quaranta-quatre actes de diputats.) E. Prat de la Riba, president de la Diputació de Barcelona. Fundació de Solidaritat Obrera. • Creació de l'Institut d'Estudis Catalans. S. Rusiñol, <i>L'auca del senyor Esteve</i> (narrativa). • Premi Nobel de Literatura a R. Kipling (Gran Bretanya). A. Strindberg, <i>Sonata dels espectres</i> (teatre). P. Picasso, <i>Les demoiselles d'Avignon</i> (art).
1908	• <i>La reina vella</i> (drama), música d'Enric Morera, estrena al Teatre Principal de Barcelona (16 de gener). • <i>L'aranya</i> (drama), estrena a Madrid en la versió castellana (18 d'abril); en català, al Teatre Romea, (16 d'octubre). • Estrena de les pel·lícules <i>Terra baixa</i> i <i>Maria Rosa</i>, dirigides per Fructuós Gelabert	• Guerau de Liost, <i>La muntanya d'ametistes</i> (poesia); J. Puig I ferreter estrena <i>La dama enamorada</i> (teatre). • V. Blasco Ibáñez, <i>Sangre y arena</i>.

Treball de Recerca
Proposta escenogràfica de Maria Rosa, d'Àngel Guimerà

	per a Films Barcelona.		
1909	- Gran homenatge popular a l'autor a la plaça de Catalunya de Barcelona (23 de maig). - Publica <i>Glorioses. Joies literàries</i>. <i>Terra baixa</i>, en txec al Teatre Pistec de Praga (Txèquia).	Guerra al Marroc. En protesta, es produeix a Barcelona la Setmana Tràgica, amb repercussions socials. Afusellament de Francesc Ferrer Guàrdia.	J. Alcover, <i>Cap al tard</i> (poesia). J. Benavente, <i>Los intereses creados</i> (teatre). Moviment Futurista Milà, amb Marinetti. Premi Nobel de Literatura a Selma Lagerlöf (Suècia).
1910	<i>Sainet trist</i> (drama), estrena al Teatre Romea (14 d'abril).	- Constitució de la Unió Federal Nacionalista Republicana a Catalunya. - Ministeri Canalejas (liberal). - Proclamació de la República a Portugal.	J. Vallmitjana, <i>La cava</i> (narrativa) i <i>Els jambus</i> (teatre).
1911	<i>La reina jove</i> (drama), estrena al Teatre Principal de Barcelona (15 d'abril). <i>La Miralta</i>, versió catalana, al Teatre Novetats (20 de març). <i>Andrònica</i>, versió catalana, al Teatre Principal (22 d'octubre). - Designat membre de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans.	- Fundació de la CNT (anarcosindicalista) a Catalunya. - Mor de Joan Maragall. - Constitució a Madrid de la Confederació Patronal Espanyola.	Creació de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. E. d'Ors, <i>La Ben Plantada</i> (narrativa). Creació del Sindicat d'Autors Dramàtics Catalans (SADC), iniciat per I. Iglésias, enfront de Ramon Franqueza, empresari del Teatre Romea. J. Maragall, <i>Seqüències</i> (poesia).
1912		- Canalejas és assassinat a Madrid. Romanones, cap de govern. - Enfonsament del <i>Titanic</i>.	P. Fabra, <i>Gramàtica de la lengua catalana</i>; J. Pous i Pagès, <i>La vida i la mort d'en Jordi Freginals</i> (narrativa). A. Machado, <i>Campos de Castilla</i> (poesia). Manifest futurista de Maiakovski, <i>Una bufetada al gust del</i>

Treball de Recerca
Proposta escenogràfica de Maria Rosa, d'Àngel Guimerà

		<i>públic</i> . Premi Nobel de Literatura a G. Hauptmann.
1913	Estrena <i>Gala Plácida</i> (òpera), música del mestre Pahissa, al Teatre del Liceu (15 de gener). Estrena del film <i>Martha of the Lowlands</i>.	- Dato (conservador) al poder. - Creació a Zuric de la Federació Sindical Internacional. - La Diputació de Barcelona crea l'Escola Catalana d'Art Dramàtic i Adrià Gual n'esdevé el director. Institut d'Estudis Catalans; <i>Normes ortogràfiques</i>. F. Matheu inicia la col·lecció Lectura Popular (periodisme). - Premi Nobel de Literatura a R. Tagore (Índia). G. B. Shaw, <i>Pygmalion</i> (teatre); G. Apollinaire, <i>Alcools</i> (poesia); M. Proust, <i>À la recherche du temps perdu</i> (narrativa).
1914	- Estrena del film <i>La festa del blat</i>, produït per Condor Film. <i>La Baldriona</i> i <i>Sala d'espera</i>, amb il·lustracions musicals d'Enric Morera, estrenats al Teatre Nou de Barcelona.	- Primera Guerra Mundial (agost). - Institució de la Mancomunitat de Catalunya (6 d'abril), presidenta per E. Prat de la Riba (1914 – 1917). - Invenció del tecnicolor en cinema (perfeccionat el 1932). Els films nord-americans entren a Europa (D. W. Griffith, <i>Naixement d'un nació</i>). F. Kafka, <i>El procés</i> (narrativa).
1915	Estrena del Film <i>Maria Rosa</i>, dirigit per Cecil B. De Mille.	- A Catalunya, fundació del Bloc Republicà Autonomista. F. Kafka, <i>La transformació</i> (narrativa).
1916	Escriu dos poemes encoratjant els voluntaris catalans que lluiten a França al costat dels aliats, El bisbe Carsalade, de Perpinyà el convida a l'acte que es celebra a la capital rossellonesa, al Teatre Municipal (juliol). Durant les festes d'homenatge a la causa dels	- A Espanya, pacte CNT – UGT (1916 – 1919) contra l'encariment de la vida. - Neix el dadisme: T. Tzara i F. Picabia, aquest darrer va viure un temps a Barcelona.

Treball de Recerca
Proposta escenogràfica de Maria Rosa, d'Àngel Guimerà

	aliats, el govern francès li atorga la Creu de la Legió d'Honor. • <i>Titaina</i>, amb música d'Enric Morera, estrenada al Teatre del Liceu de Barcelona.		
1917	• <i>Jesús que torna</i> (drama), estrena al Teatre Novetats (1 de març). • <i>Indíbil i Mandoni</i> (tragèdia), estrena al Teatre Novetats, (13 de desembre).	• El Govern espanyol accepta les Juntes Militars de Defensa: l'exèrcit, àrbitre de la política espanyola. • Vaga general revolucionària (CNT – UGT). • Assemblea de parlamentaris a Catalunya. Mor Enric Prat de la Riba. La Mancomunitat és presidida per J. Puig i Cadafalch. • Revolució d'octubre a Rússia: els bolxevics prenen el poder.	• L'empresari E. Fàbregas, amb el suport de J. Canals, recupera el Teatre Romea per al teatre català. Santiago Rosiñol. <i>L'auca del senyor Esteve</i> (teatre). Picabia funda a Barcelona la revista 391, òrgan difusor del dadaisme. • G. Apollinaire, <i>Les mamelles de Tirésias</i> (drama). Cocteau, Picasso, Masine, Satie: <i>Parade</i> (ballet)
1918	• <i>Al cor de la nit</i> (tragèdia), estrena al Teatre Romea (19 d'abril). • Elegit membre de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona. • «El gos de casa» (conte), publicat pel Consell de Pedagogia de la Mancomunitat de Catalunya.	• Pau de Versalles, finalitzada la Primera Guerra Mundial. Proclamació de la República a Berlín. Vuit noves nacions independents: Lituània, Letònia, Estònia, Txèquia, Hongria, Croàcia, Eslovènia i Polònia. • Govern d'unió nacional format per Maura i Cambó (març). Ministeri del liberal Gràcia Prieto (novembre).	• P. Fabra, <i>Gramàtica catalana</i>. • G. Apollinaire, <i>Calligrammes</i> (poesia).
1919	• <i>L'ànima és meua</i> (drama), estrenada	• Constitució de la Societat de Nacions.	• E. Pound, <i>Cants</i> (poesia)

Treball de Recerca
Proposta escenogràfica de Maria Rosa, d'Àngel Guimerà

	en castellà a Madrid (20 de novembre).	• A Espanya, any de gran agitació social, sobretot a Catalunya i al País Valencià (vagues i <i>lock-out</i>); i d'agitació política a Madrid. • A Washington, fundació de l'Organització Internacional del Treball (OIT) i acord de la jornada de 8 hores.	
1920	• <i>L'ànima és meva</i>, estrenada en català Novetats el 10 de febrer. • Discurs als Jocs Florals de Barcelona, presidits pel mariscal Joffre (2 de maig). Maria Guerrero, disconforme amb l'actitud d'Àngel Guimerà, retira de la cartellera <i>L'ànima és meva</i>. • <i>Segon llibre de poesies</i>, amb un pròleg de Lluís Via.	• A Europa, crisi econòmica de postguerra (fins al 1923). Any de gran agitació obrera a tot Europa. Guerra russopolonesa. • Vaga general de la CGT i repressió (França). Fundació del Partit Comunista Espanyol. • A Catalunya, fallida del Banc de Barcelona. Assassinat del republicà F. Layret, advocat dels obrers.	• J. Ruyra, <i>Pinya de rosa</i> (narrativa). • R. Valle-Inclán, <i>Divinas palabras</i> (teatre). Premi Nobel de Literatura a K. Hamsun (Noruega). T. S. Eliot, <i>The Sacred Wood</i> (crítica). E. O'Neil, <i>The Emperor Jones</i>.
1921	• <i>Joan Dalla</i>, estrena prevista al Teatre Novetat (11 de gener), però l'obra és prohibida per l'autoritat governativa. S'estrena a Montblanc, uns mesos més tard. • <i>Alta blanca</i>, estrena al Teatre Novetats (9 de desembre).	• Assassinat de Dato, president del Consell de Ministres. Segon govern de coalició Maura – Cambó. • Mao Zedong funda el Partit Comunista xinès. • Constitució de l'Estat Lliure d'Irlanda.	• E. d'Ors deixa Barcelona, va a Amèrica del Sud i s'instal·la a Madrid el 1923. • Premi Nobel de Literatura a A. France (França). L. Pirandello, <i>Sei personaggi in cerca d'autore</i> (teatre). P. Valéry, <i>Le cimetière marin</i> (poesia).

Treball de Recerca
Proposta escenogràfica de Maria Rosa, d'Àngel Guimerà

1922	• <i>Terra baixa</i>, en txec a Praga.	• Creació de la URSS. • Cau el govern Maura – Cambó, substituït per Sánchez – Guerra. Llei establint el subsidi de maternitat. • Celebració de la Conferència Nacional Catalana, de la qual neix, com a escissió de la Lliga Regionalista, el partit Acció Catalana. Fundació d'Estat Català, per Francesc Macià.	• Premi Nobel de Literatura a Jacinto Benavente. • J. Joyce, <i>Ulisses</i> (narrativa); T. S. Eliot, <i>The Waste Land</i> (poesia); R. M. Rilke, <i>Elegies de Duino</i> (poesia) (1912 – 1922).
1923		• Alfons Sala, president de la Mancomunitat de Catalunya. Fundació de la Unió Socialista de Catalunya i de la Unió de Rabassaires. • Cop d'estat del general Primo de Rivera, el 13 de setembre. La dictadura és acceptada pel rei (fins al 1930).	• J. Salvat – Papasseit, <i>El poema de la rosa als llavis</i> (poesia). • Premi Nobel de Literatura a W. B. Yeats (Irlanda). R. M. Rilke, <i>Sonets a Orfeu</i> (poesia); E. E. Cummings, <i>Tulips and Chimneys</i> (poesia) (1923 i 1927).
1924	• Mor Àngel Guimerà, a casa seva al carrer Petritxol, núm. 4, el 18 de juliol als 79 anys. L'endemà, l'enterrament que té lloc al Cementiri Nou de Barcelona aplega 50.000 persones.	• La CNT és prohibida a Espanya i no passa a la clandestinitat; la UGT, no. • Comença a emetre Ràdio Barcelona, pionera de la radiodifusió a Espanya. • Mor Lenin, Stalin pren el poder a la URSS.	• J. Carner, <i>La inútil ofrena</i> (poesia). • A. Bréton, <i>Manifeste du serréalisme</i>; P. Éluard, <i>Mourir de ne pas mourir</i> (poesia); T. Mann, <i>La muniyanya màgica</i> (narrativa); E. M. Forester, <i>A Passage to India</i> (narrativa).

6. MARIA ROSA, D'ÀNGEL GUIMERÀ

6.1. RESUM

6.1.1. ACTE I

La història comença quan en Badori, un treballador nou, s'incorpora al grup d'obriers que estan construint una carretera a una vila. Mentre treballen dur, es pregunten per l'Andreu, un altre obrer i marit de la Maria Rosa, que va marxar del poble cap a Ceuta i des d'aleshores no ha escrit cap carta als treballadors i no se'n sap res. En Quirze, el germà de la Maria Rosa, també està preocupat pel seu cunyat, i la muller d'ell, la Tomasa, els explica que la noia està portant molt malament l'absència del seu marit.

D'altra banda, els obrers no reben la quinzena del capatàs i això fa que les converses que tenen, girin entorn a aquesta preocupació general.

L'Andreu va partir de la seva terra perquè havia estat assenyalat com a culpable de l'assassinat d'en Ramon, el capatàs. La Maria Rosa defensava el seu marit de la seva innocència i patia per ell perquè estigués sa i estalvi. Ella n'està molt enamorada i creu que pertot arreu ha d'aparèixer, però enlloc el troba i això la fa posar nerviosa quan sent esmentar el nom del seu marit.

En el monòleg de l'escena VII, en Marçal confessa que va ser ell qui assassinà al capatàs i que en té la culpa de tot plegat però prefereix no explicar-ho encara a ningú, només quan la Maria Rosa sigui tota seva.

La gent del poble comenta d'amagat de la Maria Rosa, que alguna desgràcia li deu haver passat a l'Andreu. Ella continua recordant la seva figura i explica als treballadors l'anècdota de l'agulla que es va clavar el seu marit mentre trepitjava la verema dins el cup de raïm i com va renegar mentre la Maria Rosa li treia. Cada dia que passa, té més enyorança però afirma que ell és l'home de la seva vida i ho serà per tota la vida.

Els treballadors reben una carta però no saben llegir perquè són analfabets. La Maria Rosa és l'única persona que sap llegir de tota la colla i quan s'assabenta de la mala notícia de la

mort de l'Andreu, queda enfonsada i desfeta perquè ell és la seva ànima i ha significat moltíssim i, el més important, és que era innocent de l'assassinat d'en Ramon.

6.1.2. ACTE II

Ja han passat quinze mesos de la mort de l'Andreu i encara continua en el record de la Maria Rosa. Les quinzenes es van endarrerint i la situació comença a ser preocupant perquè tots els obrers necessiten els diners car tenen una família per mantenir i necessiten menjar.

La Maria Rosa li explica al seu germà que sovint sent la veu del seu marit per dins i que pateix molt. En Badori s'il·lusiona quan pensa amb Maria Rosa i reconeix que si demà mateix es pogués casar amb ella, ho faria. Però no és l'únic que està enamorat de la noia; a en Marçal també li atrau la Maria Rosa però és un amor desbocat, i es posa furiós quan ella no el desitja i l'ignora. La maldat d'en Marçal és més potent que la bondat i l'honradesa d'en Badori. La Maria Rosa no aguanta més aquesta situació i amenaça a marxar ben lluny del poble, sola. Aquests pensaments turmenten a en Quirze, que en tot moment s'ofereix per ajudar-la.

El pobre Badori té por de la malícia d'en Marçal i que el pugui arribar a matar. Ells dos tenen una forta discussió davant de la Maria Rosa i en Marçal mostra la seva prepotència i superioritat, i incita a en Badori dient-li que si té por que el mati. Finalment els dos marxen i es respira una certa tranquil·litat que no durarà gaire.

Quan la Maria Rosa entra a la seva habitació, des de fora es senten els crits punyents d'en Marçal demanant auxili perquè en Badori l'ha ferit. Però és un engany i en Marçal comença a aprofitar-se de la Maria Rosa. Ella li diu paraules com traïdor, lladre i assassí.

En Marçal és descobert per la resta d'obriers però la culpa de tot aquest enrenou, se l'emporta la Maria Rosa que s'en penedeix d'haver-lo deixat entrar i haver caigut en la seva trampa.

6.1.3. ACTE III

L'últim acte comença amb l'eufòria dels treballadors per rebre les quinzenes que els els devien i la carretera enllestida. Tot són cares contentes i molta felicitat. A més a més, en Marçal i la Maria Rosa es casen. En Badori no té cap mena de rancúnia ni enveja vers en

Marçal sinó tot el contrari, s'alegra molt per a ells dos i els desitja que s'estimin mútuament, que els vagi bé el casori i que durin molt.

Els moments abans del casament, la Maria Rosa té present l'Andreu i torna a recordar-lo amb la roba que encara guarda a la seva habitació. Però no és el millor moment per entretenir-se i encara s'ha de vestir i preparar per el casament.

Durant el dinar que ha organitzat amb molta cura la Tomasa, en Badori ofereix vi com a regal nupcial i en Marçal s'emborratxa. Quan el menjar i la festa s'ha acabat, els treballadors van desfilant cap a casa seva i la parella recent casada resten sols. Tenen una conversa i, finalment en Marçal li confessa que va agafar el mocador i el ganivet de casa de l'Andreu i d'ella, i va assassinar el capatàs. La Maria Rosa, estupefacta, el rebutja i li diu que l'ha enganyat. Mentrestant, en Marçal la persegueix i l'abraça violentament perquè ella no li fa cas. De sobte, la seva muller agafa un ganivet i li clava. Maria Rosa queda horroritzada i una part dels obrers que han sentit els crits de desesperació d'en Marçal, entren cap a dins. Quan veuen la sang per terra, s'adonen del què ha passat, i Maria Rosa corre a abraçar al seu germà. Són moments d'una força dramàtica brutal i d'una agonia extremadament dura.

6.2. UBICACIÓ DELS FETS

L'obra transcorre al llarg d'una carretera en construcció que esdevé una metàfora de la trajectòria vital de la protagonista i que apareix ja en l'acotació escènica del primer acte («Al mig una carretera»), a prop d'una casa pobríssima. Les acotacions escèniques dels altres dos actes insisteixen en la pobresa dels habitatges on transcorre l'acció. Si la carretera té una funció metafòrica, la referència a la pobresa dels casalots té una funció metonímica que situa la condició social dels personatges. Aquest procediment realista permet la construcció del tema de la conflictivitat social, que es desenrotlla de manera paral·lela al tema principal. El fet que l'obra acabi on començà la història amorosa de Maria Rosa és fonamental per al desenllaç del drama i dona a la trama un caràcter circular. És el destí, el que porta la protagonista al mateix poble en què conegué el seu marit, concretament al mas de La Rigala, un fals topònim habitual en els textos guimeranians. Aquest recurs li permet defugir localitzacions massa concretes, així l'acció pot transcórrer a qualsevol lloc de Catalunya.

Ara podem veure quins són els espais principals i quin són els secundaris.

LLOCS	PRINCIPAL	SECUNDARI
1) Al mig d'una carretera en construcció.	x	
2) Mas La Rigala-Casa de l'Andreu i la Maria Rosa.		x
2.1) Casa família Maria Rosa i Quirze	x	
3) El menjador de la casa de la Tomasa i en Quirze	x	

6.3. EL LLENGUATGE

El llenguatge emprat a l'obra *Maria Rosa* d'Àngel Guimerà té una força expressiva evident i una reeixida creació d'imatges. A base de documentar-se i escoltar la gent, va anar incorporant un lèxic i una expressivitat lingüística totalment referida al món que pretenia descriure: el de la gent humil i senzilla del poble català. Per tant, aconsegueix una síntesis extraordinària entre el registre col·loquial del poble i una explotació poètica del llenguatge a través de comparacions i imatges. Tots aquests recursos són fruit de la senzillesa de la llengua popular.

El llenguatge de l'obra de Guimerà té molts aspectes remarcables: la utilització de frases fetes, de reiterades i de continuades exclamacions i preguntes que veurem a continuació, permeten la construcció d'una base vàlida de llengua popular. Els obrers s'expressen en un català directe i clar, carregat de registres col·loquials, castellanismes, eufemismes, barbarismes, modismes que tot seguit veurem amb exemples. El registre lingüístic de cada personatge fa que l'obra sigui més versemblant.

La llengua no perd mai el sentit dramàtic: les intervencions dels personatges matisen l'acció amb frases curtes i molt gràfiques; per exemple quan Maria Rosa detalla l'empresonament de l'Andreu es multiplica des del punt de vista expressiu per poder indicar tota la complexitat de situacions succeïdes. La utilització del llenguatge dona la mesura d'una voluntat realista, que no és tan clara en els continguts del drama.

Guimerà aconsegueix suggerir a través de les situacions i dels objectes senzills que envolten els seus personatges, tota una càrrega de poesia, que es manifesta en una intensificació simbòlica (el vi i la sang esdevenen un element més de la força invisible però present de l'Andreu, l'agulla del peu, la serp, etcètera).

No ens oblidem que aquesta obra que hem llegit és una obra de teatre, i com a tal, les obres dramàtiques s'escriuen en diàlegs i en primera persona, i també hi ha acotacions que són notes explicatives referents a la disposició i descripció de l'escena, al moviment i a la direcció dels personatges, situació, expressió, manifestació dels sentiments, etc. Els diàlegs són d'una gran agilitat perquè l'autor aconsegueix recrear el discurs oral.

6.3.1. ELEMENTS LITERARIS

Com en altres obres de Guimerà (*Terra Baixa*), a *Maria Rosa* també hi ha una síntesi d'elements naturalistes i romàntics. Els elements simbòlics ajuden a donar un significat més important a l'obra i fer-la una gran obra.

Símbols que trobem:

–*Vi*: simbolitza la sang i també pot ser comparat amb la figura de Crist des del moment en què els personatges beuen el vi com a últim sopar.

–*Sang*: acaba portant a la veritat per l'efecte embriagador del vi. La sang és la vida i, des d'un punt de vista cristià, obre el camí a la redempció i a la mort o al dolor quan és vessada i, encara, és més destacable al món de l'instint i la passió per aquest color vermell.

La sang es barreja amb el vi de la verema, que temps després es convertirà en l'enverinat i simbòlic regal de bodes d'en Badori.

–*Agulla*: treta del peu de l'Andreu, representa el dolor i alhora el sacrifici.

–*Ganivet*: element simbòlic molt important perquè és clau en dos moments de l'obra: l'assassinat del capatàs que perjudica a l'Andreu i la mort d'en Marçal que és conseqüència del primer fet i de l'engany i traïció cap a Maria Rosa.

–*Carretera*: actua com a metàfora de la vida de Maria Rosa que l'acaba portant on tot va començar. Sense carretera no hi ha obra.

–*Serp*: és en Marçal perquè canvia de pell i xucla a la Maria Rosa, a més d'aquest cargolament mental.

–*Llop*: és en Marçal, també. És present en altres obres com a *Terra Baixa* i té una connotació negativa. És un animal depredador i salvatge que no té sentiments.

Hi ha comparacions:

“MARIA ROSA: [...] i amb tot, me n'hi aniria com... si jo tingués molta set i ell fos l'aigua!”
(acte II, escena II).

Utilitza l'estil indirecte per dir textualment alguna frase en un moment passat:

“MARIA ROSA: [...] .És ell, és ell, l'assassino! S'ha traït –No! –vaig cridar abraçant-m'hi–.”
(acte I, escena IV).

“MARIA ROSA: [...] I ja hi és; ja hi és! I quan tu t'acostes, jo el sento com s'aixeca i et crida:
«Vés-te'n d'aquí, fals company que em vols robar l'amor de l'esposa! Fuig, traïdor i lladre a
l'amic! Lladre, i traïdor, i *assassino*»” (acte II, escena XIV).

Hi ha moments d'ironia i humor:

“TOMASA: [...] Jo mai li he dit aqueixes ximpleries, al Quirze, i un dia que em va voler fer un
petó, i això que ja érem casats, li vaig clavar un revés que va anar per terra.” (acte III,
escena VII).

Les personificacions són: el llop, la serp, el tigre i el diable (a en Marçal), el mico (a
l'Andreu), la granota (a la Tomasa) i l'animalot (a en Gepa per les seves qualitats físiques i
la seva manera de comportar-se).

6.3.2. ELEMENTS DEL LLENGUATGE ORAL-FAMILIAR

Exemples del llenguatge estàndard: Mireu'-se, aixarops, Bona nit tothom, Mala reïra, arri al
botavant!, nos estimem tots, bueno, a sopluig, Verge Santíssima!, Per mor de Déu, Àpala!,
endemés, com que sí, veiam, Ai vatua, deu-me'n, hec amb la colla, cada u, tros de badada,
veiam-la, dematí, Això rai!, agraviïs, etc.

Exemples de frases fetes: gens ni gota (gens ni mica), curta de gambals, ballant-la tan
magra, al cap i a l'últim (al cap i a la fi), toca de matinades, ni una puça puça, reïra de vet,
va de veres, Ai, Reina dels Àngels!, etc.

Exemples d'exclamacions: Ah!, Té!, Viva!, More't!, Meva!, Vés!, Pst!, En Marçal!, Espera't!,
Mireu que és molt!, Ai, ai!, Alto, alto!, ... i a mi mateixa!, Què, a vila! Més lluny!, etc.

Exemples de preguntes: De què se'n riu, aquest?, Jo?, Què en faré?, Quirze?, Que et
penses que estava per mi, el Marçal?, Oi?; Amb aquest tràfec?, etc.

6.3.3. CASTELLANISMES

6.3.3.1. ACTE I

- Escena I: botella, dropo, trago, d'a on venies, me penso, lo que.
- Escena II: embustero, pillo, an a tu, tenir que, llusco.
- Escena III: donguem, gens ni gota, menos.
- Escena IV: assassino, sigut, s'empenya, munyeca, té de valdre.
- Escena V: donga la gana.
- Escena VI: ditxosos, mal te rebentessis, hi puga fer.
- Escena VII: llagasta, emprendre.
- Escena VIII: mai menos, vulga, fins que tinga.
- Escena IX: tabaco, viva!
- Escena X: ditxaratxero, guapàs, vatua nada!
- Escena XI: cada u, trastos, acanyolit.
- Escena XII: dó'm, ànimo, dó-me-la.
- Escena XIII: d'a on ve?
- Escena XIV: sapigut.

6.3.3.2. ACTE II

- Escena I: amoinos, se coneix, fieria, bitxos.
- Escena II: leri-leri, campanta, haja, serio, diga
- Escena III: tinguem de fer a tiros, da, escriga.
- Escena V: quarto, que temps!, se deleix, bueno.
- Escena VIII: aucells.
- Escena XIV: crega, despreci.
- Escena XV: enrigut, cregues, innocent.

6.3.3.3. ACTE III

- Escena III: veiam.
- Escena IV: tuno, gosava.
- Escena V: iglésia, alabat.
- Escena VI: a la guerjé, enterro.
- Escena IX: pido la palabra, ditxo, se paga, fondo, paio.
- Escena X: pillos!, saragasta, fixo.

6.4. LA TEMÀTICA I LA VISIÓ D'ÀNGEL GUIMERÀ A TRAVÉS D'AQUESTA OBRA

6.4.1. TEMES PRINCIPALS

Hi ha dos temes principals: el tema central és l'amor i l'atracció fatal i l'altre és el món laboral, les condicions socials, la classe obrera.

- Amor i atracció fatal: tota l'obra gira entorn les passions i els sentiments amorosos que senten Marçal i Maria Rosa. Hi ha la figura de l'Andreu que, tot i no estaria present en tota l'obra dramàtica, és el base amb la qual s'estructura tota l'obra. Podem dir que Maria Rosa està condicionada per la figura de l'Andreu, i gràcies a ella, hi és present en tot moment. La Maria Rosa recerca la seva felicitat, tot i la por i els records: a la memòria històrica.

En Badori també és un personatge clau perquè sense ell no s'entendria el fil argumental. Tots els personatges, entre ells, són completament diferents, hi ha una barreja de consciències i punts de vista; així com en Badori és un humil obrer i que, en principi, viu despreocupat i té sentiments nobles cap a Maria Rosa, en Marçal és tot el contrari, és irracional, descontrolat i el seu destí ja està decidit: és víctima de la societat i d'ell mateix. Aquí teniu un exemple d'aquesta passió incontrolada d'en Marçal i del rebuig de la Maria Rosa:

MARÇAL: Jo, sí; perquè t'estimo com un boig!

MARIA ROSA: Fora d'aquí! Que t'agafin!

MARÇAL (*perseguint-la luxuriós per l'escena*): No! No! Que has de ser meva!

MARIA ROSA: A l'assasino! Correu! A l'assassino!

MARÇAL: Meva! Meva! Que jo em moro de desig que siguis meva!

MARIA ROSA: More't! More't!

MARÇAL: Tu ets la meva dona, per... per tota l'eternitat!" (acte III, escena X).

Un exemple de la bondat i la senzillesa d'en Badori:

"BADORI: Jo el que vull és que siguin ben feliços; que ja ho sap en Marçal, que no li tinc cap malícia." (acte III, escena III)

Dins aquest triangle amorós hi ha l'atracció sexual, l'erotisme, que domina en Marçal i és qui té aquests impulsos cap a Maria Rosa, i això provoca aquesta passió desenfrenada, un desig incontrolable, etc.

- Món laboral: també es centra en aquest aspecte. Àngel Guimerà critica la societat d'aquella època i caricaturitza els individus. Això ho podem veure en el llenguatge i la descripció:

"TOMASA: *Embustero!*

QUIRZE: A qui dius embustero? No sé com no et confirmo.

TOMASA: Prova-ho, valent! Ja saps que ahir vas rebre.

QUIRZE: Ai vatua de dona!" (acte I, escena II)

En les acotacions dels principis dels actes també podem veure aquesta misèria que patia el país i del món rural:

"A l'esquerra, en primer terme, la porta d'una casa pobríssima; en segon terme, l'entrada d'un camí." (acte I)

"Interior d'una casa molt pobre, quasi barraca." (acte II)

Una carretera simbòlica es converteix en l'eix de la temàtica social i amorosa de l'obra. En el primer acte, Guimerà s'apressa a descriure les característiques d'aquests personatges, peons de treball eventual, sense instrucció:

"GEPA: [...] A on vas, amb això? (*En Badori tira tota la llenya al foc.*) Massa foc, home!

BADORI: Així bulliran més de pressa.

GEPA: Porta el plat, i que estiguen com estiguen". (acte I, escena I)

També hi ha el problema de les quinzenes però en Calau i en Gepa es mostren disposats a ajudar econòmicament en Badori. D'altra banda, tots ells viuen sempre pendents del pagament de les quinzenes d'una feina de la qual s'esbossa només la seva duresa en algun argument aïllat, com el que deixa anar la Tomasa arran de la incorporació d'en Badori:

"TOMASA: Noi: mudaràs la pell, com les serps, i t'hauràs d'entaforar en una cova... que si un hom no es torna bestiola és un voler de Déu. Oi, Quirze?" (acte I, escena II).

6.4.2. TEMES SECUNDARIS

- Analfabetisme: cap personatge sap llegir ni escriure a excepció de la Maria Rosa. El fet de ser dona i ser jove poden ser uns dels factors pels quals sigui alfabet, però això no hi és explícit a l'obra.

"MARÇAL: Pitjor si no va an ella! S'ha de llegir aquesta carta.

QUIRZE: Oh! Qui?

MARÇAL: Qui ho sàpiga. La Maria Rosa." (acte I, escena XIII)

“CALAU: Com vols que ho sapiguem, si no sabem , de llegir?” (acte I, escena XIV)

- Reivindicacions de la condició obrera: Guimerà reivindica els salaris tan baixos i miserables, el llarg i dur horari, les condicions en les quals estan exposats els treballadors, els drets i els deures, etc. Tot això està ben reflectit en forma d'ironia i sarcasme. Els treballadors només volen el millor per ells i les seves famílies. La carretera és un terme principal perquè és la font d'on provenen les poques riqueses que tenen però que ells saben valorar.

“TOMASA: Setanta-quatre, setanta-cinc, setanta-sis, setanta... Què he dit: setanta-set o setanta-vuit?” (acte III, escena I).

Tots ells actuen amb prevenció davant del poder dels contractistes i amb una certa dosi de por i de respecte alhora, excepte la Tomasa és l'única que manifesta rotundament les seves reivindicacions econòmiques.

- La misèria de l'època: és un altre aspecte que cal destacar. Aquella gent vivia el dia a dia amb pobresa però amb honradesa, responsabilitat i bondat. Guimerà critica l'actitud i el comportament humà de l'individu. Les coses materials no tenien gaire sentit. Guimerà ens descriu un moment que reflecteix això mateix que acabo d'explicar, no tenien prou cadires per seure:

“TOMASA: Quirze: no treguis més cadires.

QUIRZE: Seieu; aneu seient.” (acte II, escena III).

- Matrimoni-parella: és molt important aquest altre aspecte perquè Maria Rosa sempre defensa i defensarà el seu matrimoni amb l'Andreu, encara que després es casí amb en Marçal. La Maria Rosa i en Marçal recorda la parella còmica de mitjana edat que mostrava un afecte recíproc, tan sols esquixats per la falta de fills.

La Tomasa i en Quirze són una parella caricaturitzada per en Guimerà i posen una dosi d'humor i ironia a l'obra. Els exemples els trobareu a l'apartat d'*Elements literaris*.

6.4.3. CONCEPTES

- Dona: és una dona honrada i servicial. La Tomasa es preocupa pels altres:
“TOMASA: Vaja, dona, no ploris. Mira't que avui mateix hem de prendre els trastets per treballar a cinc hores d'aquí”. (acte I, escena IV).

Les dones tenen més sentiments que els homes i pateixen molt. La seva feina és rentar la roba com fa la Maria Rosa, prepara la taula i cuinar com fa la Tomasa en l'acte III per l'àpat. Són igual o més treballadores que els homes. La casa està dominada pels homes i les dones tenen poc a dir, però la Tomasa és molt liberal i també sap portar la casa com els homes.

- Home: són misògins però humils, amb un caràcter simple:

“QUIRZE: Com que sí, que ho ets, de vella.

TOMASA: Vaig pels quaranta, com tu.

QUIRZE: Un home no és vell mai; les dones sí, que us pansiu de seguida.” (acte II, escena II)

“QUIRZE: Vaja, dona; deixa-ho córrer. Vés a estendre la roba, vés” (acte I, escena IV).

Són homes forçuts d'una gran valentia i coratge. Per exemple, en Quirze és molt protector. Entre ells s'ajuden a la feina i aconseguixen acabar la carretera.

També hi ha en Marçal que és diferent a la resta i no està molt pel treball. Està enfrontat amb la societat i amb ell mateix, i intenta buscar la llibertat d'una altra manera. És covard perquè no sap dir la veritat davant els obrers i dir que ha matat al capatàs.

- Treballadors/obers: són peons de treball eventual, sense instrucció. Tenen por i respecte pel capatàs i els contractistes. Volen reivindicar els seus drets i cobrar la quinzena que els deuen. Aquesta preocupació pels diners anirà *in crescendo* fins a l'acte III que, finalment, reben la seva quinzena. Són gent humil i mínimament materialista.